

Grøn Guide i Gladsaxe
og foreningen
Lokal Agenda 21 i Gladsaxe
Beretning for perioden
1. januar 2020 - 31. december 2020

**Grøn Guide i Gladsaxe, Jesper Bjerring Larsen og
Foreningen Lokal Agenda 21 i Gladsaxe,
grønt IDÉcenter, Gladsaxe Hovedbibliotek,
Søborg Hovedgade 220, 2860 Søborg Tlf.: 39 57 69 20
E-mail: jbl@ggglx.dk, Hjemmeside: ggglx.dk**

Beretning for grøn guide for året 2020

Dette er beretningen for den grønne guide i Gladsaxe, som er ansat af foreningen Lokal Agenda 21 i Gladsaxe. Beretningen beskriver den grønne guides og foreningens arbejde i perioden 1. januar - 31. december 2020.

"Foreningen Lokal Agenda 21 i Gladsaxe" (LA21) omfatter en række grupper med aktive deltagere. Arbejdet i 2020 i grupperne beskrives kort efter beretningen for den grønne guide.

Den grønne guide har arbejdsplads i grønt IDÉcenter (GIC), som hører under Gladsaxe Kommune.

Besvarelse af borgerhenvendelser

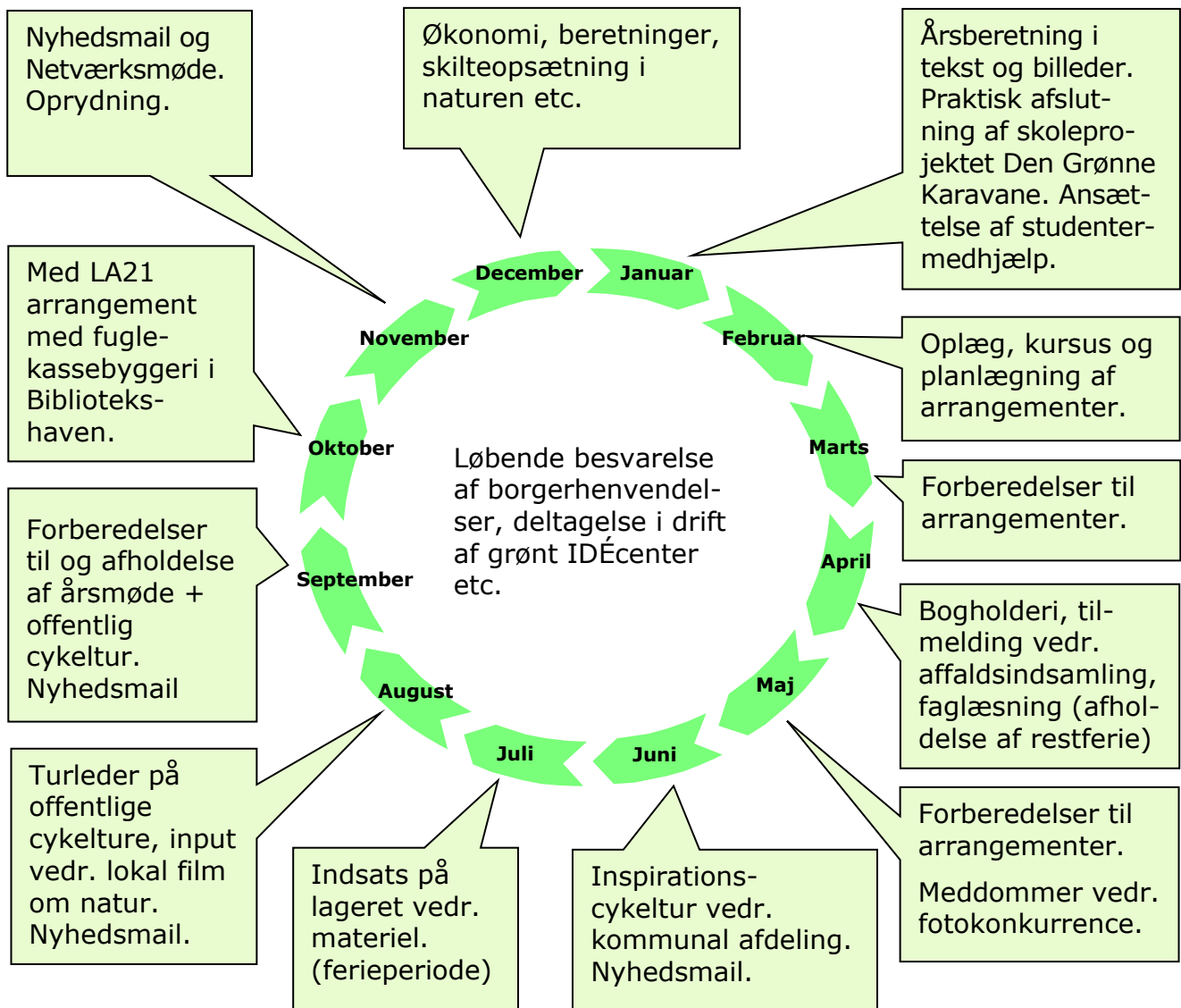
Også i 2020 har der været meget forskellige henvendelser til GIC og den grønne guide med spørgsmål og ærinder af forskellig art. Det er fortsat den grønne guide der besvarer langt de fleste af de miljø- og naturfaglige spørgsmål, der rettes til centeret.

Eksempler på spørgsmål til grønt IDÉcenter:

Arbejdsområder

Den grønne guides virke spænder vidt – selv i et år med Corona... Blot som eksempler på opgaver er herunder anført en række opgaver fra 2020:

Grønt IDÉcenters drift

Blandt de største enkeltposter i den grønne guides udadvendte arbejde i 2020 hørte den løbende drift af grønt IDÉcenter (herunder besvarelse af borgerhenvendelser), summen af møder, foredrag og oplæg, besvarelser af spørgsmål fra kommune og grønne guider – samt indsats i relation til LA21 foreningen. På grund af Coronapandemien har intet dog været normalt dette år og den traditionelle oversigt over guidens udadvendte arbejde er derfor udeladt.

Også i 2020 har guiden været den eneste faste fuldtidsmedarbejder i centeret, mens den kommunale repræsentation fra miljøafdelingen er blevet reduceret til ganske få timer ugentligt - trods bevilling til en fuldtidsstilling udover den grønne guide. Der er assistance fra en studentermedhjælp, men det fortsatte fravær af en fast kommunalt ansat fuldtidsmedarbejder medfører en række administrative opgaver for den grønne guide, som derved har haft reducerede muligheder for deltagelse i projekter og for at være så opsøgende, som det kunne ønskes.

Studentermedhjælpen har været i grønt IDÉcenter knapt to dage om ugen og selv om vedkommende primært varetager "kommunens opgaver" i relation til centeret, så har det været en afgørende hjælp. Det har dog ikke kunnet forhindre en overbelastning af guiden, der først i løbet af året 2020 nåede op på fuld tid igen.

Gennem flere år har der været talt om en fornyelse af grønt IDÉcenter, hvilket var vores håb også ville implicere en forøget tilstedeværelse af medarbejdere fra By- og Miljøforvaltningen i centret. I 2020 har fornyelsen ikke været på dagsordenen, hvilket heldigvis har givet arbejdsro, men naturligvis ikke løst udfordringen med den manglende kommunale bemanning.

LA21 foreningens bestyrelse har gennem årene besøgt og været i dialog med lederne af adskillige miljøcentre/miljøpunkter og i sammenligning med andre steder må det nok konstateres, at begrænsningen i arbejdskraft er den største udfordring i Gladsaxe. Både for at råde bod på dette, og fordi det taler ind i kommunens arbejde med Verdensmålene, har foreningen derfor ved flere lejligheder foreslået ansættelsen af en kommunal Verdensmålsmedarbejder i grønt IDÉcenter.

Kommunens indsats for Verdensmålene er yderst positiv. Det er vigtigt, at kommunen går forrest og viser det gode eksempel. Dog udgør kommunens ressourceforbrug trods alt en mindre del af belastningen i Gladsaxe som geografisk område. Det er derfor vores håb, at der nu vil blive satset på den borgerrettede indsats, hvor adfærd ændringer hos de mange for alvor kan gøre en forskel. Vi regner derfor med, at grønt IDÉcenter kommer til at spille en vigtig rolle i den borgerrettede indsats. Foreningen har flere gange været i dialog med bl.a. ledelsessekretariat og miljøafdeling om indsatsen omkring Verdensmålene, men endnu uden konkrete resultater.

Centeret låner fortsat en række materialer ud til såvel borgere som institutioner, derfor er det afgørende med mulighed for at afhente lånesager udenfor rådhuset åbningstider. Centeret fungerer også fortsat som et vigtigt og centralt mødested for foreninger m.m. på natur- og miljøområdet.

Centerets faste åbningstid er torsdag kl. 16-18 for at sikre et tidspunkt, hvor borgerne kan være sikre på at kunne aflevere eller hente udstyr. Borgerne er naturligvis altid velkomne i centeret, når der er medarbejdere til stede. Den begrænsede åbningstid sikrer en større fleksibilitet til udførelse af opgaver udenfor centret, så guiden kan møde borgerne, dér hvor de er. Erfaringerne viser, at det giver en større kontaktflade, end ved alene at være til stede i centret.

Skoleprojektet "Den Grønne Karavane"

Med udgangen af 2019 ophørte projektet. Tidligere har guiden lagt en betydelig indsats i opdatering og udvikling af projektet, der er et samarbejde med grønne guider fra tre kommuner. (Karavanekonceptet omfattede især en række "værksteder" indenfor miljørelaterede emner med vægt på det sansende, fysiske og handlingsorienterede for mellemtrinnet og deres lærere på de deltagende skoler). Da en af involverede grønne guider trak sig fra projektet og skolernes interesse synes vigende, blev det besluttet af ophøre med aktiviteten, der er blevet gennemført hvert år i en meget lang årrække. Materialerne er blevet fordelt mellem de involverede guider og en ganske beskedne kassebeholdning ligeledes delt mellem de organisationer, der står bag de involverede guider - her i Gladsaxe: Lokal Agenda 21.

Projektet rummer fortsat inspiration for skoler, derfor er det besluttet at videreføre hjemmesiden i et par år. Projektet kan således stadig ses beskrevet på hjemmesiden: dengroennekaravane.dk

Kommunale arrangementer

En række borgerrettede arrangementer er igennem året blevet forberedt i større eller mindre grad. Desværre har restriktionerne i forbindelse med Corona-pandemien gang på gang spændt ben for gennemførelsen. Flere af de forberedte tiltag kan dog benyttes, så der sker en fornyelse ved næste gennemførelse af nogle af de tilbagevendende aktiviteter. Blandt de større aflyste arrangementer kan nævnes Grøn Dag på Genbrugsstationen, Sommerferieaktiviteten "Naturens fantastiske verden" for 8-11 årige, LA21's indsats under Gladsaxedagen og under Søens Dag.

Andre indsats

En frivillig fra LA21 (Ivan Klitte) har gennem året stået for den fysiske udlevering af mosterier (æblepresser) etableret af foreningen. Centerets studentermedhjælp og lejlighedsvis kommunale medarbejdere har lejlighedsvis bistået med ud- og indlevering, mens guiden har styret udlånsregistreringen.

Foredrag og møder med borgere er en central del af den grønne guides virke. Ekskursioner i form af cykelture har der været afholdt flere af, mens en stribe planlagte arrangementer som nævnt er blevet aflyst.

Den grønne guide fungerer ikke mindst som sekretær for LA21 og er valgt til foreningens bestyrelse som kasserer.

Administration og praktiske gøremål

Projektstyring, indkøb og regnskab står den grønne guide også for. Det gælder både i forbindelse med projekter og i betydeligt omfang for grønt IDÉcenter.

Adskillige funktioner er afhængige af gode lagerforhold med adgang for rullevoogne til transport af tunge og store emner etc. Det nuværende lagerområde i kommunens driftsafdeling er placeret i omgivelser, som benyttes af mange andre parter. Derfor er en løbende oprydning i lageret nødvendigt. Det gennemføres jævnligt i samarbejde med frivillige fra foreningen.

Guiden gør også en håndværksmæssig indsats – i 2020 dog i beskedent omfang f.eks. vedr. A3-flipover til udendørs brug, skilteopsætning etc.

Guiden står til rådighed for kommunale initiativer med udstillinger, reparationer, input til informationer vedr. grønt IDÉcenter etc., i det omfang der er tid til dette. Foreningen har løbende dialog med kommunen herom.

Frivillig indsats

Udover at være sekretær for LA21 foreningen er guiden også aktiv medborger i LA21 foreningens biodiversitetsgruppe, som bl.a. leverer ideer og forslag til kommunens indsats vedr. plejeplaner, naturplaner m.v. samt løbende opdatering med viden på området. Under biodiversitetsgruppen hører nu også bekæmpelse af gyldenris i Radiomarken, indberetning af andre invasive plantearter samt naturpleje i form af høslæt i Høje Gladsaxe Parken. Både bekæmpelse af gyldenris og flere indberetninger er foretaget i 2020, men på grund af Corona-situationen ikke høslæt med offentlig deltagelse.

Arbejdsprogram for det kommende år

Arbejdsplanen for den grønne guide for året 2021 følger stort set skabelonen fra tidligere år dog med den undtagelse, at skoleprojektet Den Grønne Karavane er indstillet. Udover de sædvanlige praktiske og administrative opgaver forventes den grønne guide at deltage i aktiviteterne anført herunder:

Løbende aktiviteter	Større enkeltarrangementer	Projekter
<ul style="list-style-type: none"> • Besvarelse af borgerhenvendelser • Foreningen Lokal Agenda 21 i Gladsaxe • Besvarelse af henvendelser fra kommune og grønne guider m.fl. • Den grønne guides/LA21s hjemmeside • Lokalaviserne. • Udlån af materiel, æblepresser m.v. • Grønt IDÉcenter + Forum for Klima og Miljø • Møder med borgere, inkl. forberedelse • Foredrag/oplæg inkl. forberedelse • Møder inkl. forberedelse (med LA21-bestyrelsen, netværksmøder, regnskabsmøder, kommunemøder, andre møder). 	<ul style="list-style-type: none"> • Søens Dag i Gladsaxe • Gladsaxedag • Årsmøde for Foreningen Lokal Agenda 21 i Gladsaxe • Sommerferieaktiviteter for børn 	<ul style="list-style-type: none"> • Indsats over for daginstitutioner • Biodiversitetsspørgsmål • Brugergrupper (boligselskaber, grundejerforeninger og kolonihaver) • Assistance ved julearrangementer • Særlige projekter

Beretning fra Foreningen Lokal Agenda 21 i Gladsaxe

Bestyrelsens arbejde

Foreningen Lokal Agenda 21 i Gladsaxe fungerer som arbejdsgiver for den grønne guide og virker i bred forstand for at fremme bæredygtighed – livskvalitet for mennesker og naturens mangfoldighed og plads.

Gennem året plejer aktive fra Foreningen Lokal Agenda 21 i Gladsaxe at bidrage med en formidlingsindsats ved en række offentlige arrangementer. Som nævnt tidligere har det været nødvendigt at aflyse størstedelen af indsatsen på grund af Corona-situationen. Nogle offentlige cykelture med miljø, natur og Verdensmål som tema er dog blevet gennemført.

Det har dog ikke betydet stilstand i foreningen, da der så til gengæld har været både tid og økonomi til f.eks. at få Verdensmålsberegneren etableret frit tilgængeligt på nettet. Se venligst senere.

Situationen har også muliggjort opdateringer af materiel til forskellige aktiviteter, ændringer på fjernlageret etc.

Derudover er bestyrelsesmedlemmerne naturligvis aktive i arbejdsgrupper under LA21, ved interne møder samt ved udveksling af viden ved konferencer, besøg på andre borgerrettede miljøsteder etc.

Aktive i LA21 har i løbet af året givet ideer og forslag videre til kommunen bl.a. via de to pladser, som foreningen har i Det Grønne Råd.

Bestyrelsen bidrager løbende i forbindelse med kontakter til kommunens forvaltning og politikere i byrådet omkring grøn guide, LA21 og miljøaktiviteter i kommunen i bredeste forstand herunder med relevante høringsvar.

På årsmødet/generalforsamlingen i 2020 fratrådte Maria Dirksen, mens Per Vandrup blev valgt til den ledige post. Bestyrelsen består derefter af følgende:

Formand:

Kim Christiansen, Marienborg Allé 91 C, 2860 Søborg, Tlf.: 22 77 69 87

Næstformand:

Kirsten Ilkjær, Buddinge Hovedgade 101, 2860 Søborg, Tlf.: 22 58 07 91

Kasserer:

Jesper B. Larsen (grøn guide i Gladsaxe), grønt IDÉcenter, Gladsaxe Hovedbibliotek, Søborg Hovedgade 220, 2860 Søborg, Tlf.: 39 57 69 20

Medlem:

Jens Juhl, H/F Smørmosen, (Bellisvej 122), Klausdalsbrovej 294, 2730 Herlev, Tlf.: 29 92 62 24 (Vinter: Hillerødgade 4, 1.tv, 2200 København N)

Medlem:

Carl Ejnar Nielsen, Alsikemarken 41, 2860 Søborg, Tlf.: 22 30 90 64

Medlem:

Ivan Klitte, Kongshvilebakken 29, 2800 Kgs. Lyngby, Tlf.: 71 72 26 31

Medlem:

Per Vandrup, Porsevænget 38, 2800 Kgs. Lyngby, Tlf.: 20 25 78 44

Fællesmøder og gruppernes aktiviteter

Foreningen Lokal Agenda 21 i Gladsaxe (LA21) afholder typisk omkring 8 møder om året. Alle miljøinteresserede er velkomne til møderne, der oftest indeholder et oplæg med et emne relateret til natur, miljø eller bæredygtighed samt opdatering af hvad der sker på områderne indenfor natur og miljø i det omfang deltagerne selv bidrager med information.

Referat for hvert enkelt af disse møder kan ses på [hjemmesiden](#) → Om LA21 i Gladsaxe → Agenda foreningens dagsordener og referater - eller [her](#).

LA21 består af en række emnegrupper. Disse grupper fungerer selvstændigt inden for rammerne af foreningens virke. Herunder ses en beskrivelse af gruppernes virke i 2020:

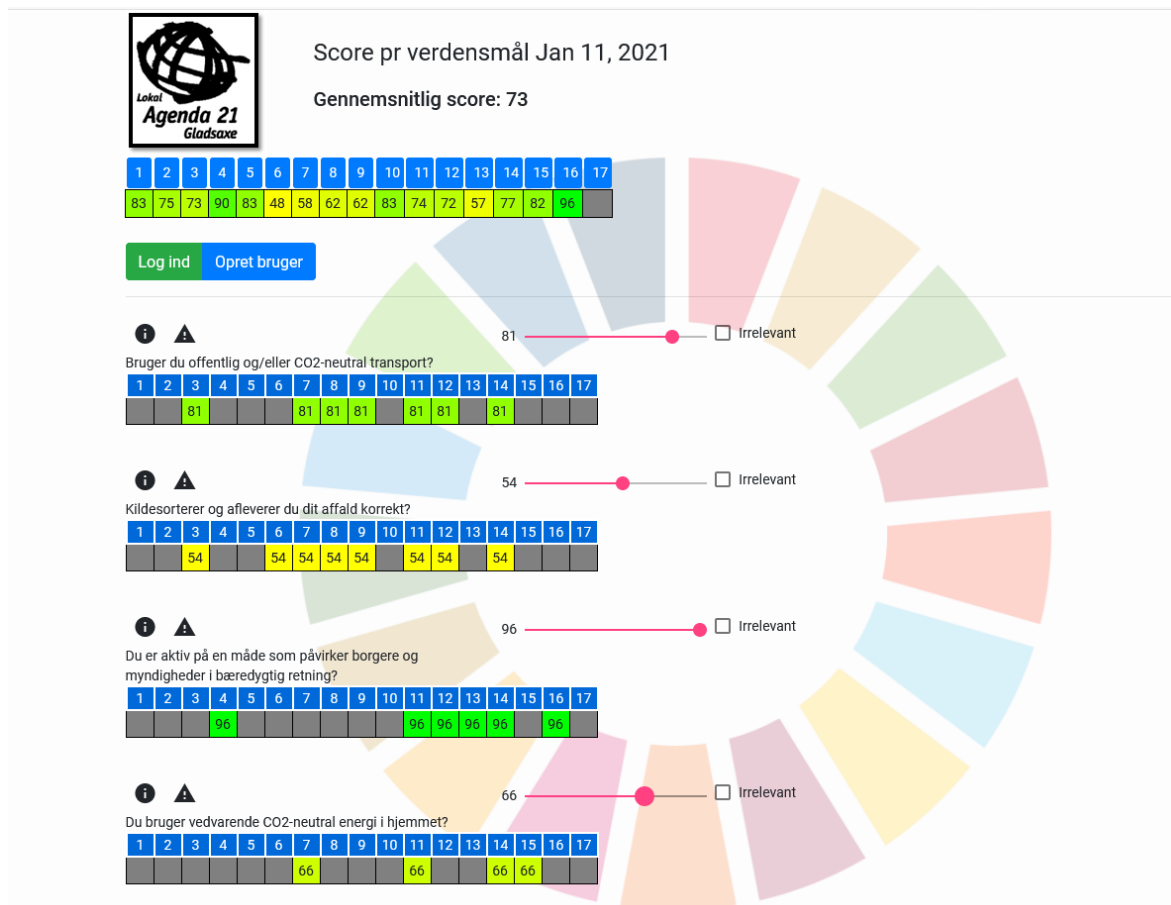
Verdensmålene (Carl Ejnar Nielsen)

Foreningen arbejder fortsat med at gøre Verdensmålene synlige og nærværende for kommunens borgere. Vi benytter enhver lejlighed til at fortælle om dem og hvordan vi selv kan hjælpe til med at nå målene inden år 2030 – om ganske få år! Vi kan se at borgerne flytter sig; men det går langsomt, for Verdensmålene er en stor og kompleks sag, som mange af forståelige årsager har svært ved at forholde sig til.

Den Verdensmålberegner, som vi udviklede for et par år siden, er et vigtigt instrument, som vi har brugt ved mange lejligheder, både i kommunale arrangementer (Gladsaxedagen) og sammen med andre foreninger. Den bringer Verdensmålene ned i øjenhøjde, så at sige, og gør det lettere at forstå hvad det hele drejer sig om.

Vi har længe ønsket at gøre beregneren mere tilgængelig for den brede offentlighed, så nu er den på nettet og kan bruges på alle platforme. Det har ikke været let og har krævet hjælp fra et softwarehus, men nu er det lykkedes, så den kan bruges af alle interesserede.

Verdensmålberegneren gør det muligt for den enkelte borger at teste sine handlinger i forhold til at nå Verdensmålene – og derved også hvor de med fordel kan gøre en større indsats. Se mere via [foreningens hjemmeside](#) eller [her](#).

Biodiversitetsgruppen (Jesper Larsen)

På møder i gruppen drøftes nationale og internationale tiltag og tendenser inden for området, men der gøres især en indsats vedr. forvaltningen af naturen i Gladsaxe samt en konkret indsats vedr. formidling og naturpleje.

Også internt i foreningen oplyser gruppen på fællesmøder de øvrige om konklusioner på området f.eks. om den internationale vurdering af biodiversiteten og om udvalgte forhold i rapporter tilsendt Grønt Råds medlemmer.

Gruppen har bidraget med input og opfordringer til kommunen på flere områder – herunder på Grønt Råds møder.

Gruppen har taget initiativ til et møde med medarbejdere i kommunens naturgruppe om hvordan parterne bedst kan støtte hinandens arbejde.

Aktive i gruppen har igen bekæmpet gyldenris i Radiomarken og nærliggende område. Gyldenris i Radiomarken er nu meget trængt tilbage efter mange års indsats med slåning og oprykning af planterne.

Til brug for kommende Søens Dag-arrangementer har gruppens medlemmer opdateret et par af posterne i familieaktiviteten Natur-udfordringen.

I Smørmosen har gruppen med kommunal tilladelse igen dette år opsat skilte omkring yngletidspunktet for billen Sct. hansorm, som har sit primære (måske eneste) ynglested i Gladsaxe ved en bestemt sti. Der var positive tilbagemeldinger fra borgere, der havde set billerne.

Gruppen afholdt igen i 2020 et arrangement i samarbejde med Hovedbiblioteket hvor borgerne kunne fremstille fuglekasser som et eksempel på, at man selv kan fremme vilkårene for dyrelivet.

Stilstand i arrangementer er udnyttet til at opnå bedre overblik over materiel, til brug af gruppen.

En af gruppens biologer har prøvet at vejlede publikum ved de udsatte "naturheste" i Høje Gladsaxe Parken - for især at oplyse om at holde afstand og ikke at fodre hestene.

Lejlighedsvis aktive (ad hoc gruppen) (Jesper Larsen)

Gruppen har ved en række lejligheder ydet bistand til LA21 arrangementer. Gruppens aktive giver en hånd på tværs af de øvrige gruppers indsats for at få det praktiske til at fungere. Det er altså ikke nødvendigt med fagkundskab for at være med i gruppen, men dens indsats er særdeles afgørende for, at foreningen kan gennemføre f.eks. større offentlige arrangementer, hvor der er brug for mange hænder.

På grund af Corona-situationen har aktive i gruppen i det forløbne år deltaget med praktisk indsats vedr. materialelager og f.eks. tidligere nævnte arrangement i samarbejde med hovedbiblioteket.

Det lader i øvrigt til, at nye aktive i LA21 benytter en indsats i "Lejlighedsvis aktive" som en mere uforpligtende måde at lære lidt om grupperne inden de også bliver aktive i en af de mere emneorienterede grupper. Flere er velkomne til at prøve LA21 på denne måde!

Miljø i skolen (Kirsten Ilkjær)

Gruppen støtter især op om natur og miljø-undervisningen af skoleelever. Det er tidligere år bl.a. sket ved at bane vej for grøn guide skoleprojektet Den Grønne Karavane - se dengroennekaravane.dk - der nu desværre er nedlagt.

På grund af Corona-situationen har gruppen ikke haft ret mange muligheder for at udfolde sit virke i 2020.

Gruppen har dog flere tilbud til skolerne i kataloget "Fritidslivet ind i skolen", der er under revision.

Det er håbet, at skolerne i 2021 vil gøre brug af flere af de tilbud foreningen har annonceret. Det er dog glædeligt at flere skoler nu arbejder mere med affald og flere af Verdensmålene.

Æblepresning og vilde urter (Karen Salonin)

Gruppen beskæftiger sig primært med nytten og glæden ved brug af havens frugt og grønt og den vilde naturs spiselige planter. Gruppen råder over fire mosterier/æblepressere (hver bestående af en frugtmølle og en frugtpresse) - to gamle og to nye sæt. Mosterierne lånes ud til borgerne - typisk via aktive i foreningen eller medarbejdere i grønt IDÉcenter.

I det forløbne år har gruppen stået for offentlige æblepressearrangementer med deltagelse af mange borgere. På Aldershvile Planteskole var der i to dage mulighed for at publikum kunne møde frem med deres æbler og under kyndig vejledning selv presse dem til den herligste most og samtidig få anvendt mest muligt af de lokale råvarer og undgå spild. Mange fik gode miljøråd og oplysning om LA21 med på vejen.

Også i andre sammenhænge deltager gruppen gerne med æblepresning samt arrangementer vedr. naturens spiselige planter.

Gruppen er også leveringsdygtig i opskrifter vedr. bl.a. urtesalt.

Økohave og dyrehold (Jens Juhl)

2020 er i forhold til de aktiviteter vi normalt beskæftiger os med et specielt år, naturligvis på grund af Corona. Det positive er at vi aldrig har haft så stor interesse for at dyrke økologisk have som i år. Det har givet sig udslag i at vi aldrig har haft så mange besøgende i vores egen have Slottet i Smørmosen. Der har aldrig været så stor interesse for økologisk have på vores Facebook profil.

Det negative er, at nedlukningen af landet betød, at alle foredrag og kurser blev aflyst i månederne marts til maj. Det årlige kursus i Gladsaxe er ingen undtagelse. I februar nåede vi at afholde et Hønsehyrdekursus i Grønt IDÉcenter med 14 deltagere. Kurset henvender sig til folk der ønsker at vide hvordan man passer hønsene rigtigt.

I sommerens løb fik vi ideen til 2 arrangementer i vores have, hvor vi havde temaet Biologisk mangfoldighed i haven, på programmet. Vi annoncerede udelukkende på Facebook, og fastlagde at der Max måtte være 25 deltagere. Der var overtegnet begge gange, og vi satte flere på ventelisten. Der blev serveret kaffe og lidt at bide i. Disse arrangementer vil blive gentaget i 2021.

En anden stor aktivitet er udlån af høns, også på det område kan vi tale om succes. Der kan lånes 3 høns i 3 måneder med et transportabelt hønsehus som vi kalder en hønsefræser. De som låner hønsene bliver tit glade for dem, og så kan de købe dem efter endt lån, mod at betale 3 nye høns til næste låner. De to hønsefræsere har været ude hele tiden, og alle har beholdt hønsene, og det er aldrig sket før i de 18 år vi har administreret ordningen. Normalt beholder ca. 8 ud af 10 hønsene. Der er venteliste til hønselånet.

LA21 International (Kim Christiansen)

Gruppen har også i det forgangne år fungeret som inspirationskilde overfor øvrige grupper og på fællesmøderne i LA21. Kim Christiansen deltager via sit professionelle virke i en række nationale og internationale fora med miljø og bæredygtighed på dagsordenen. Som eksempler kan nævnes 92-gruppens arbejdsgruppe om samfundsansvar og 92-gruppens og Globalt Fokus' arbejdsgruppe om Verdensmålene. Endvidere er han involveret i LA21's udvikling af en Verdensmålsberegner, som bruges til at vejlede borgerne omkring, hvordan deres adfærd og ændringer heri, kan påvirke Verdensmålene. Kim har optrådt i Maribor i Slovenien, i Ballerup for det Grønne Råd, i Verdensmålshuset og hos Danmarks Statistik med oplæg om beregningen i de sidste 2-3 år.